

KORESPONDECE FRANTIŠKA SUŠILA

Setřídění a okomentování veškeré korespondence, která se po Františku Sušilovi dochovala

O Sušilově korespondenci obecně

Chceme-li znát motivy jednání nějakého člověka, je třeba s ním komunikovat. Jedná-li se o člověka zvláště významného, který už ovšem není mezi námi, nezbyvá než hodnotit jeho dílo a dopad tohoto díla. Přesto však – jak víme z případu mnoha velkých uměleckých mistrů – mnohá díla si žijí vlastním životem a často přinášejí ovoce, které ani sám autor nezamýšlel, nebo které ani nemohl tušit (a to jak v pozitivním, tak i negativním smyslu). Aby současník dovedl s velkou mírou objektivitu posoudit dílo již zemřelého tvůrce, je nezbytné mít po ruce jeho korespondenci. V ní lze vyčíst nejen s jakými lidmi komunikoval a pod jakými vlivy jednal, ale také, a to především, jaké byly jeho nejvnitřnější motivace, zápasy, prohry i vítězství. Jak vnímal úspěch či neúspěch a vůbec jakou byl osobností.

V případě studia Sušilovy korespondence ovšem nejde jen o snahu co nejplastičtěji vykreslit již nežijícího tvůrce a hybatele duše národa. To by mohlo zavánět i čirou zvědavostí či senzacechtivostí. Snahou je vytvořit podklad, na kterém může vyrůst i mnoho zajímavých postřehů pro současnost. Je zajímavé pozorovat jeho zdánlivě marný boj o zachování jazyka, který už je mnohými považován za téměř mrtvý. Taktéž není bez zajímavosti studovat a pozorovat, jak živě se na jeho snaze podepisuje jeho pojetí ekleziologie, christologie, morálky a teologie vůbec. Jak úzké sepjetí mezi studiem Písma a teologií generuje závěry, které nejenže jsou ve shodě s Magisteriem, ale oprašují či odhalují pravdy víry, které byly z nejrůznějších důvodů jakoby pozapomenuty nebo zasunuty (což na Západě v 19. stol. postihlo přinejmenším pneumatologii či trinitologii) a navíc dávají tušit nové a dosud neobjevené horizonty, které mohou pomoci člověku udělat zase krůček na cestě k hlubšímu poznání Boha a ruku v ruce s tímto poznáním nalézat smysl i své vlastní existence.

Témata dopisů

Jednotlivé dopisy není vůbec lehké podle jednoznačně roztrdit podle tématu. Sušil byl sice vědecky zaměřený introvert, nicméně sociální citění mu naprosto nebylo cizí. Tedy i když žádá o nějakou literaturu, nebo řeší překlad toho či onoho slova, neopomene na lidskou rovinu adresáta a přidá vždy i něco z osobního života, ze života společnosti apod.

Ve 419ti dochovaných dopisech lze vyzorovat tři až čtyři základní témata, které se v nich vyskytují.

1. Ryze osobní, rodinná a korespondence mezi přáteli: těchto dopisů je nemalé množství. Vedle asi 20ti dopisů vyměněných se svou nejbližší rodinnou (synovec František, neteř Marie a Kateřina) se zajímá o zdraví a stav těch, kterým píše. Pravdou je, že

kromě rodinné korespondence to nebývá hlavní motiv dopisu, ale často dost podstatný. Do této skupiny lze zařadit i veškerou blahopřejnou a děkovnou korespondenci.

2. Dopisy z pozice starosty Dědictví Cyrilla a Methoda: zdá se, že těmto tématům je věnována většina dopisů. Velmi časně jsou vybídky k psaní a překládání různých životopisů svatých, cestopisů a vůbec všeho, čeho se v českém jazyce v té době nedostávalo. Na druhou stranu mnoho dopisů je adresováno Sušilovi právě jako starostovi Dědictví s různými stížnostmi (většinou, že jim nepřišla dosud kniha, na kterou jako členové dědictví mají právo). Zde se jedná o korespondenci s Tomášem a Matějem Procházkou, knězem a hrabětem Taroucou, s A.V. Šemberou, Benešem Kuldou, Františkem Hoškem (jedna z nejživějších korespondencí) a mnohými dalšími.
3. Korespondence spojená s vydáváním překladu a výkladu Nového zákona: těchto dopisů není mnoho, sotva desítky, ovšem mají velkou hodnotu, právě proto, že je v nich nejčitelněji zachycena Sušilova motivace, ale také preciznost, s jakou se překladu a výkladu chopil a v neposlední řadě i velká úcta ke Slovu Božímu, které chce co nejúzkostlivěji přenést na papír nebo nejlépe přímo do srdce čtenáře. O těchto tématech jedná zejména se třemi významnými lidmi té doby. Jednak je to redaktor a ředitel Časopisu katolické duchovenstva Karel Vinařický. Dále se jedná o dopisy vyměněné s českým biblistou Janem Krbcem, který na druhém vydání svého překladu a výkladu bible (z roku 1857) úzce se Sušilem spolupracoval a některé věci s ním skrze dopisy konzultoval. A v neposlední řadě komunikace s Klementem Borovým, se kterým sice řešil především technické věci ohledně vydávání NZ, ale v dopisech zaznívá nemálo zajímavých informací.
4. Korespondence týkající se hudby, lidové tvorby apod. Těchto dopisů je asi nejméně, nicméně ukazují, že ve své době bylo Sušilovo jméno známé všem vlastencům. Obrací se na něj jak Čelakovský, tak Rieger (při tvorbě Slovníku naučného), tak i Neruda, Hálek, Hanka, Štulc a další.

Technické zpracování dopisů v této práci

Vycházel jsem z knihy, kterou redigoval Julius Vychodil: VYCHODIL, Pavel Julius, ed. *Z doby Sušilovy: sbírka dopisů*. V Brně: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských, 1917. 548, iv s.

Níže je shromážděno z různých zdrojů 419 dopisů, na kterých je Sušil uveden buď jako odesílatel, nebo jako adresát. Vychodil sám neuvádí systém, podle kterého dopisy řadí, což velmi stěžuje orientaci v knize (obsah zde též není, pouze jakýsi rejstřík).

Níže jsem se tedy rozhodl abecedně seřadit všechny adresáty i odesílatele s tím, že Sušil je vždy na té opačné straně, tedy jeho jméno netřeba psát. Dále je u každého dopisu napsán datum sepsání. Ne u všech však tento údaj je uvedený, a proto zůstává pouze měsíc a rok, někdy pouze rok. Bohužel tato informace chybí už v samotných dopisech, takže ani s originálem v ruce bychom nebyli schopni tento údaj dohledat.

Dalším údajem (a ten je stěžejním) je číslo strany, na které tento dopis najdete ve Vychodilově knize. U každého dopisu je více méně heslovitě poznamenáno hlavní téma, nebo hlavní témata a pokud se to zdá být vhodně, někdy je do tohoto popisu zařazena i citace z onoho dopisu.

Zpracoval: Jiří Janalík

Akademický čtenářský spolek v Praze jako odesílatel, dne: 23.06.1861, na straně: 538.
Stručný obsah dopisu: Oznamuje jmenování čestným členem.

Akademický čtenářský spolek v Praze jako odesílatel, dne: 26.10.1861, na straně: 539.
Stručný obsah dopisu: Děkuje za dar.

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 17.05.1847, na straně: 154.
Stručný obsah dopisu: Posílá svůj kancionál.

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 22.11.1849, na straně: 154.
Stručný obsah dopisu: Dotazy ohledně podpory časopisu Cyrill a Method, který Bečák s baronem Königsbrunnem a Jarolým Lýskem začali vydávat v Olomouci

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 16.07.1851, na straně: 155.
Stručný obsah dopisu: Posílá svůj kancionál na ukázkou k rozprodeji místo peněz (které snad měly být určeny Dědictví CM)

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 14.02.1852, na straně: 156.
Stručný obsah dopisu: Zásilka kancionálu. Roztržka se Slovenskem. Odpadlík Brázdil

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 5.10.1852, na straně: 157.
Stručný obsah dopisu: Práce pro Dědictví CM. Pešinova práce pro Dědictví svatojánské. Dodané kancionály.

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 30.10.1852, na straně: 158.
Stručný obsah dopisu: Napomenutí ohledně příliš pomalých zásilek z Dědictví CM.

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 30.01.1853, na straně: 159.
Stručný obsah dopisu: Píše o svých knihách, jež posílal a posílá. Ohlášený návrat pastora Kubíka. Odpadlík Brázdil.

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 10.04.1853, na straně: 160.
Stručný obsah dopisu: Oznamuje nové členy dědictví. Volba arcibiskupa. Nápěvy k písním v kancionálu.

Bečák, Tomáš jako odesílatel, dne: 19603, na straně: 161.
Stručný obsah dopisu: Děkuji za tři sešity celkové sbírky Sušilovy. Sbíráni pověstí se mu nedaří. O "Putování Krista Pána" a vlastním vydávání "Život Pána našeho JK a PM", které už je v tisku. Banskobystrický časopis Cyrill a Method. Povolání do olomouckého alumnátu.